

Zirai maddeler ticaretinin geliştirilmesi ve yardımlaşma hakkındaki muaddel Amerikan Kanununun 1 nci kısmı hükümleri gereğince Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında münakit 12 Kasım 1956 tarihli Anlaşmaya müsteniden 20 Ocak 1958 tarihinde akdedilen Anlaşmanın tasdiki hakkında Kanun

(Resmî Gazete ile ilânı : 11 . VI . 1959 - Sayı: 10228)

No.
7319

Kabul tarihi
3 . VI . 1959

MADDE 1. — Zirai maddeler ticaretinin geliştirilmesi ve yardımlaşma hakkındaki muaddel Amerikan Kanununun 1 nci kısmı hükümleri gereğince Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında münakit 12 Kasım 1956 tarihli Anlaşmaya müsteniden 20 Ocak 1958 tarihinde akdedilen Anlaşma tasdik edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

7 Haziran 1959

ZİRAİ MADDELER TİCARETİNİN GELİŞTİRİLMESİ VE YARDIMLAŞMA HAKKINDAKİ MUADDEL AMERİKAN KANUNUNUN I KISMI GEREĞİNCE TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ HÜKÜMETİ ARASINDA AKDEDİLEN ZİRAİ MAHSUL FAZLALIKLARI ANLAŞMASI

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti;

Her iki memleket arasında olduğu gibi diğer dost milletlerle de zirai emtia ticaretinin Amerika Birleşik Devletlerinin bu mallara ait mütat pazarlarını değiştirmeyecek ve dünya zirai mahsul fiyatları üzerinde tesir icra etmeyecek şekilde geliştirilmesi arzusunun müşahede ederek;

Amerika Birleşik Devletlerinde istihsal edilen ihtiyaç fazlası zirai emtianın Türk lirası mukabilinde mübayaasının, ticaretin bu şekilde genişlemesine yardım edeceğini göz önünde tutarak;

Bu satışlardan tekevvün edecek Türk liralarnın her iki memleketin menfaatine uygun şekilde kullanılacağını nazarı itibara alarak;

İhtiyaç fazlası zirai maddelerin, Zirai Maddeler Ticaretinin Geliştirilmesi ve Yardım hakkındaki muaddel Kanunun I. bölümü mucibince Türkiye Cumhuriyeti Hükümetine satılmasını tedvir eden anlaşmaları ve her iki Hükümetin bu gibi maddelerin ticaretinin geliştirilmesi hususunda münferiden ve müştereken alacakları tedbirleri tesbit eylemek maksadiyle;

Aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır :

Madde — 1.

Türk lirası karşılığı satışlar

Satılma müsaadelerinin Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti tarafından neşir ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümetince kabul edilmesi şartıyla, Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetince yetkili kılınacak alıcılara, muaddel zirai maddeler ticaretinin geliştirilmesi ve yardım hakkındaki Kanunun I. bölümü hükümlerine göre ihtiyaç fazlası olarak tesbit edilmiş bulunan aşağıdaki ziraat maddelerinin gösterilen miktarlar dâhilinde ve Türk lirası karşılığında satışını finanse etmeyi taahhüdeyleyler.

Emtia	İhracat pazar kıymeti (Milyon dolâr)
Buğday	15,4
Yem	3,0
Soya fasulyesi ve veya pamuk yağı	21,4
Tereyağı	,4
Yağlı süt tozu	,2
Peynir	1,8
Yağsız sut tozu	,3
Navlun (Takribî % 50)	4,8

Yekûn... 46,8 Dolâr

satılma müsaadeleri, en geç bu anlaşmanın tarihinden itibaren 90 takvim günü içinde neşredilecektir. Bu müsaadeler, emtianın satış ve teslimi ile bu satışlardan tahassul eden Türk liralarnın yatırılma tarih ve şartları ve bunlarla ilgili sair hususlar hakkında hükümler ihtiva edecektir.

Madde — II.

Türk liralarnın kullanılması

1. İki Hukümet, bu anlaşma gereğince yapılan satışlar neticesinde kendi hesabına biriken

Türk liralasının, Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti tarafından, gene bu Hükümetçe kararlaştırılacak şekil ve öncelik sırasına göre, aşağıdaki maksatlar için ve gösterilen miktarlarda kullanılacağını kabul ederler.

a) Birleşik Devletler zirai mahsulleri için yeni pazarlar temini, milletlerarası eğitim mübadelesi, kitap ve dergilerin tercüme, yayımlanma ve tevziinin finansmanı ve kanununun 104 (a), 104 (f), 104 (h) ve 104 (i) bölümlerinde derpiş edilen Amerika Birleşik Devletlerinin sair masrafları için 19.1 milyon dolârın Türk Lirası muadili bir miktar.

b) Bu anlaşma gereğince iktisabedilen paraların % 25 ini aşmamak kaydıyla, Export-Import Bank of Washington tarafından kanununun 104 (e) bölümü gereğince yapılacak ikrazat ve bununla ilgili olarak zikredilen bankanın Türkiye'deki idari masrafları için 7 milyon dolârın Türk Lirası muadili bir miktar. Bu ikrazat, Türkiye'deki iş hayatının geliştirilmesi ve ticaretin genişletilmesi maksadiyle Türkiye'deki Birleşik Devletler firmaları ile bunların ajansları, tâbi teşekkülleri veya şubelerine, ve Birleşik Devletler zirai maddelerinin kullanılması ve tevziine yardım etmek veya pazarların istihlâkını diğer suretlerde arttırmak için gereken tesisatın kurulmasını teminen Birleşik Devletler firmalarıyla Türk firmalarına verilecektir. Bu kabul ikrazatın hem Export-Import Bank of Washington ve hem de Türk Hükümetince şayanı kabul olmaları hususunda mutabakata varılmıştır. Bu mevzuda Türk Hariciye Vekâletinin Milletlerarası İktisadi İş Birliği Teşkilâtı Türk Hükümeti namına hareket edecektir. Export-Import Bank of Washington'un ikrazatı tasvibetmemesi veya gerek Export-Import Bank of Washington gerek Türk Hariciye Vekâletinin Milletlerarası İktisadi İş Birliği Teşkilâtının ikrazatı kabule şayan bulmamaları sebebiyle, Kanununun 104 (e) bölümüne tevfiikan ikrazat için tefrik edilmiş bulunan Türk liralasının bu Anlaşmanın tarihinden itibaren üç yıl zarfında avans şeklinde verilmemesi halinde, Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti bu Türk liralasını, Kanununun 104 ncü bölümüyle mezuniyet verilen her hangi bir maksat için kullanabilir.

c) Kanununun 104 (g) bölümü gereğince Türkiye'nin iktisadi gelişmesini teşvik maksadiyle Türkiye Cumhuriyeti Hükümetine verilecek ikraz için 18,7 milyon dolâr muadili Türk lirası. Bu ikrazın hüküm ve şartları iki Hükümet arasında ek bir anlaşma ile tesbit edilecektir. Şurası mukarrerdir ki, ikraz edilen miktar, dolâr üzerinden ifade edilecek ve resülmal ile faiz tediyeleri ya Birleşik Devletler dolârı şeklinde veya Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin tercihine göre, İkras Anlaşmasında tarif edilen ve tediyeye tarihinde meriyette bulunan kabili tatbik kambiyo rayici üzerinden Türk lirası şeklinde yapılacaktır. Ayrıca, ikraz edilen paraların ancak bunların kullanılmaları hususunda önceden bir mutabakata varılmasını takiben verileceği de kararlaştırılmıştır. Bu ve sair hükümler İkras Anlaşmasında ve buna ek anlaşmalarda gösterilecektir. Her iki Hükümetin ikraz masrafları ile Türk liralasının kullanılması hususunda bir anlaşmaya varamamaları neticesinde, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetine ikraz edilmek üzere ayrılmış bulunan Türk liralaları bu anlaşmanın tarihinden itibaren üç sene zarfında avans şeklinde verilmediği takdirde, Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti bu Türk liralasını Kanununun 104 ncü bölümü ile mezuniyet verilenden gayrı maksatlar için kullanabilir.

d) Kanununun 104 (j) bölümünde derpiş edilen tiplerdeki yardımlar için âzami 2 000 000 dolâr muadili Türk lirası.

2. İşbu Anlaşma mucibince yapılan satışlar neticesinde Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti namına biriken lira mecmuunun 46,8 milyon dolâr muadilinden az olması halinde, 104 (g) bölümü gereğince Türkiye Cumhuriyeti Hükümetine ikraz olarak verilecek meblâğ aradaki fark kadar azaltılacaktır; lira depozitosu tutarının 46,8 milyon dolâr muadilini aşması halinde, bu fazlalığın % 40 ı 104 (g) bölümü gereğince yapılacak ikrazata ve % 60 ı 104 ncü bölüm çerçevesi içinde Amerika Birleşik Devletleri Hükümetince tâyin edilecek mevzu veya mevzulara tahsis edilecektir.

Madde - - III.

Türk liralasının yatırılması

(Birleşik Devletler bayrağını taşıyan gemilerin kullanılması mecburiyetinden ileri gelen fazla masraflar müstesna) Amerika Birleşik Devletleri Hükümetince finanse edilen emtia ile uavluun bedeline tekabül eden Türk liraları, Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti hesabına iki hükümet arasında mutabık kalınacak şekilde yatırılacaktır.

Madde — IV.

Umumi taahhütler

1. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, bu Anlaşma hükümlerine göre mubayaa edilen ihtiyaç fazlası zirai maddelerin, başka memleketlere satılmasına veya sevk olunmasına veya dahili ihtiyaçtan gayri maksatlar için kullanılmasına (bu şekilde bir satış, sevkiyat veya istimal hususunda Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinin sarih müsaade-i hariç) mâni olmak üzere gereken bütün tedbirleri almayı ve bu maddeler mubayaasının Amerika Birleşik Devletlerine dost olmayan memleketlerin bu veya buna mümasil emtiadan, ellerinde bulunmuş mevcudun artmasını intaç etmeyeceği hususunda teminat vermeyi taahhüt eyler.

2. Her iki hükümet, bu Anlaşma hükümlerine göre mubayaa edilen ihtiyaç fazlası zirai emtia alımı ve satımının dünya zirai emtia fiyat muvazenesini aşırı derecede ihlâl etmemesi, Amerika Birleşik Devletlerinin mevzu bahis emtiaya ait mütat piyasalarında tahavvüle sebebiyet vermemesi ve hür dünya memleketleri arasındaki ticari münasebatı maddeten zarar etmemesini teminen mümasip tedbirleri almayı taahhüt ederler.

3. Bu Anlaşmanın tatbikinde: her iki hükümet hususi ticaret erbabına tesirli şekilde faaliyet göstermelerini mümkün kılacak ticari şartları sağlamaya çalışacaklar ve zirai maddelere ait devamlı piyasa taleplerini artırmak ve genişletmek için ellerinden gelen gayreti sarf edeceklerdir.

4. Türkiye Hükümeti, Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinin talebi üzerine, bilhassa emtia-nın memlekete girişi, vaziyeti ve mütat sürümlerinin idamesine ait tedbirler dâhil, programın inkişafı ile aynı veya benzeri emtianın ihracatı hakkında malûmat vermeyi kabul eder.

Madde — V.

İstişare

Taraflardan birinin talebi üzerine, iki Hükümet, bu Anlaşmanın tatbiki veya bu Anlaşma gereğince yapılan muamelelerle ilgili her hangi bir mesele hakkında istişarede bulunacaklardır.

Madde --- VI.

Meriyete giriş

Bu Anlaşma imzası tarihinde meriyete girecektir.

Yukardaki hususları tasdik zımında, bu maksatla gerekli şekilde yetkili kılınmış olan mü-rahhaslar işbu Anlaşmayı imzalamışlardır.

Ankara'da 1958 senesi Ocak ayının 20 nci günü iki nüsha halinde tanzim edilmiştir.

Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti adına
Fletcher Warren

Türkiye Hükümeti adına
Hasan Esat Işık

No. 1755

Amerika Büyükelçiliği
Ankara, Türkiye
20 Ocak 1958

Ekselâns,

Muaddel Zirai Ticaretin Geliştirilmesi ve Yardım Kanununun I nei faslına tevfikan Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti arasında 20 Ocak 1958 tarihinde akdedilen Zirai mahsul fazlalıkları Anlaşmasına atıfla, bu hususta Hükümetimin aşağıdaki anlayışını teyid etmekten şeref duyarım :

İşbu Anlaşmayı imza etmekle, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti

(a) 1957 mahsulünden yumuşak buğday veya 1 Ağustos 1958 tarihine kadar diğer her hangi yumuşak buğdayı ihracetmekten kaçınmayı; ve

(b) 1957 mahsulünden veya 1 Ağustos 1958 tarihine kadar sert buğday ihracatını asgari bir seviyede tutmayı ve bu devre zarfında vukubulacak her sert buğday ihracatını, Türkiye'nin kendi kaynaklarından finanse edilecek muadil miktarlardaki buğday mübayaatı ile telâfi eylemeyi Taahhüdetmektedir.

Ekselânsınızın Hükümetinin yukarda izah edilen anlayışla mutabık bulunduğunu bildirdiğiniz takdirde, müteşekkir kalacağım.

En seçkin saygılarımın kabulünü rica ederim, Ekselâns.

Ekselâns

Fletcher Warren

Fatin Rüştü Zorlu,

Türkiye Cumhuriyeti

Hariciye Vekili,

Ankara.

No. 11

Ankara, 20 Ocak 1958

Ekselâns;

Müfadi aşağıya geçirilmiş bulunan 20 Ocak 1958 tarih ve 1755 sayılı mektubunuzu aldığımı bildirmekle şeref duyarım;

«Ekselâns,

Muaddel Zirai Ticaretin Geliştirilmesi ve Yardım Kanununun I nei faslına tevfikan Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti arasında 20 Ocak 1958 tarihinde akdedilen Zirai mahsul fazlalıkları Anlaşmasına atıfla, bu hususta Hükümetimin aşağıdaki anlayışını teyid etmekten şeref duyarım;

İşbu Anlaşmayı imza etmekle, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti,

(a) 1957 mahsulünden yumuşak buğday veya 1 Ağustos 1958 tarihine kadar diğer her hangi yumuşak buğdayı ihracetmekten kaçınmayı; ve

(b) 1957 mahsulünden veya 1 Ağustos 1958 tarihine kadar sert buğday ihracatını asgari bir seviyede tutmayı ve bu devre zarfında vuku bulacak her sert buğday ihracatını, Türkiye'nin kendi kaynaklarından finanse edilecek muadil miktarlardaki buğday mübayaatı ile telâfi eylemeyi

Taahhüdetmektedir.

Ekselânsınızın Hükümetinin yukarda izah edilen anlayışla mutabık bulunduğunu bildirdiğiniz takdirde, müteşekkir kalacağım.

En seçkin saygılarımın kabulünü rica ederim, Ekselâns.» Türk Hükümetinin yukardaki anlayışla mutabık bulunduğunu size bildirmekle şeref duyarım.

En yüksek saygılarımı lütfen kabul ediniz, Ekselâns.

Ekselâns

Hariciye Vekili adına

Fletcher Warren,
Amerika Birleşik Devletleri
Büyükelçisi,
Ankara

No: 1812

Amerikan Sefareti,
Ankara, Türkiye
20 Ocak 1958.

Ekselâns;

Bu mektuba eklenmiş bulunan «20 Ocak 1958 tarihli Zirai emtia fazlalıkları Anlaşmasına mütedair Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti arasında Mutabakat Muhtırası»nın intacına müncer olan iki Hükümet temsilcileri arasında ahiren vâkı görüşmelere atıf yapmakla şeref duyarım.

Bu vesile ile, yukarda zikredilen vesikada münderiç hükümlerin Hükümetince kabul edildiğini Ekselânsınıza teyidederim. Mezkûr ahkâmın Ekselânsınızın Hükümetince de kabule şayan görüldüğünü bana teyidetmenizi rica ederim.

En seçkin hürmetlerimin teyidini lütfen kabul ediniz, Ekselâns.

Fletcher Warren

EK :

20 Ocak 1958 tarihli Zirai emtia fazlalıkları Anlaşmasına mütedair Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti arasında Mutabakat Muhtırası.

Ekselâns

Fatin Rüstü Zorlu,
Türkiye Cumhuriyeti
Hariciye Vekili,
Ankara.

No: 18

Ankara; 20 Ocak 1958

Ekselâns;

Müfadi aşağıya geçirilmiş bulunan 20 Ocak 1958 tarih ve 1812 sayılı mektubunuzu aldığımı bildirmekle şeref duyarım :

«Ekselâns :

Bu mektuba eklenmiş bulunan «20 Ocak 1958 tarihli Zirai mahsul fazlalıkları Anlaşmasına mütedair Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti arasında Mutabakat Muhtırası»nın intacına müncer olan iki Hükümet temsilcileri arasında ahiren vâkı görüşmelere atıf yapmakla şeref duyarım.

Bu vesile ile, yukarda zikredilen vesikada münderiç hükümlerin Hükümetimce kabul edildiğini Ekselânsınıza teyidederim. Mezkûr ahkâmın Ekselânsınızın Hükümetince de kabule şayan görüldüğünü bana teyidmenizi rica ederim.

En seçkin hürmetlerimin teyidini lûtfen kabul ediniz, Ekselâns.»

Yukarda zikredilen Mutabakat Muhtırasında münderiç hükümlerin Türk Hükümetince kabule şayan görüldüğünü size bildirmekle şeref duyarım.

En yüksek saygılarımı lûtfen kabul ediniz, Ekselâns.

Ekselâns

Hariciye Vekili adına

Fletcher Warren,

Amerika Birleşik Devletleri

Büyükelçisi,

Ankara.

20 Ocak 1958 tarihli Zirai mahsul fazlalıkları Anlaşması hakkında Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti ile Türkiye Hükümeti arasında varılan Mutabakat Muhtırası

104 (e) bölümü tahtında verilecek krediler mevzuunda karşılıklı mutabakata varılmasında, Türk Hariciye Vekâletinin Milletlerarası İktisadi İş Birliği Teşkilâtı Genel Sekreteri veya göstereceği kimse Türkiye Hükümeti adına, Washington'daki Export - İmport Bankası Müdürü veya göstereceği kimse Export - İmport Bank of Washington namına hareket edecektir.

Export - İmport Bank of Washington teklife amade bulunduğu bir müracaatın yapılması üzerine, müracaat sahibinin hüviyeti, teklif edilen işin mahiyeti, teklif olunan kredinin miktarı, kredi hasılatının kullanılacağı umumi maksatlar ve muhtemel 1) Faiz nispeti ve 2) İtfa müddeti hakkında Türk Hariciye Vekâletinin Milletlerarası İktisadi İş Birliği Teşkilâtına malûmat verecektir.

Mezkûr beyanın alınmasından itibaren altmış gün zarfında Türk Hariciye Vekâletinin Milletlerarası İktisadi İş Birliği Teşkilâtı teklif olunan krediyi kabule şayan bulup bulmadığını Export - İmport Bank of Washington'a bildirecektir. Mevzuubahis altmış günlük devre zarfında Export - İmport Bank of Washington Türk Hariciye Vekâletinin Milletlerarası İktisadi İş Birliği Teşkilâtından böyle bir beyan almadığı takdirde, Türk Hariciye Vekâletinin Milletlerarası İktisadi İş Birliği Teşkilâtının teklif edilen krediye bir itirazı olmadığı kabul edilecektir.

Export - İmport Bankası, teklif olunan krediyi tasvip veya reddettiğinde, keyfiyetten Türk Hariciye Vekâletinin Milletlerarası İktisadi İş Birliği Teşkilâtını malûmattar kılacaktır.

Her hangi bir krediyi tasvibederken, Export - İmport Bank of Washington

1) Türkiye'de müşabih krediler hakkında cari faiz haddine mümasil bir faiz haddi tesbit edecek ve

2) Export - İmport Bank of Washington tarafından hususi teşebbüse dolâr ile yapılmakta olan ikrazata tatbik edilenlere mümasil vâdeler tâyin edecektir.

Riyaseti Cumhura yazılan tezkerenin tarih ve numarası

: 5 . VI . 1959 ve 1/222

Bu kanunun ilânının Başvekâlete bildirildiğine dair Riyaseti Cumhurdan gelen tezkerenin tarih ve numarası

: 7 . VI . 1959 ve 4/256

Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cilt ve sayfa numaraları

Cilt Sayfa

1 628

9 346,438,445,448:449,480:484

[İnikat : 76 — 275 sıra sayılı matbua 76 ncı İnikat Zabıt Ceridesine bağlıdır.]